אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים כא.

מסורת הש"ס

א) שבת לט. מיר נב. חולין קמ. וכ"ק קנט.], ב) [לעיל יב., ג) [מגורה לד. [לעיל יב: לקמן ס:], ד) [כרב אלפס ובהרא"ש ליתא מלת אף ועיין תוס"פ רים סימן תמה], ה) [לעיל ד: יח:], ו) [לעיל יב.], ז) [לעיל יח:], ח) שבת יח:], ט) [כתוכן רש"ש], י) [כלים פכ"ה מ"ו], כ) [ע"ז:], ל) ס"פ נזיר דעבר בכל יכלה בכל ירלה לא עבר, מ) בס"פ: לעבדו, נ) [דף יב.], ס) [וע"ש תוספות כתר כ"ק קטן. ד"ה הכרעה].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אין הכרעת וכו' כין כשדה תשפך חבל וכ"כ:

גליון הש"ס

בתוס' לימא. אף לפי המסקנא. עי' מיל דף כ' ע"ב מד"ה לימא:

מוסף רש"י

אין הכרעה שלישית מכרעת. טעם עלמך אתה אומר ולא כדברי אמר מהן, שמיהם לא הוכרו בית שמה. וכיון דמי הכרעה, כגון לו היה תני כ"ש כין נטמאת בית כין בשדה תשפך הכל, וכ"ה אומרים כין בית וכין בשדה תעשה אלוף, ר' שמעאל אומר נטמא בשדה תשפך הכל בית תעשה אלוף, דטעמא דתרוייהו קמכרע והוו להו לגני בית תרי ולגני שדה תרי והלכתא כתרי, שאין עומדין דברי יחיד כמקום שנים, ואחרי דנים לחעות מעלמות דאמה מדליקין (שבת כט.) אבל הכא דאיכא שום אילוף כין בית לשדה, טעמא דעשיה קאמר (ב"ק קסז.) וכשהה אומר כך הא אומר כך הא אומר דעת שלישית, אפילו אמצעית היא ביניהם, אין זה הכרע לדבריהם אלא דעת שלישית, דהכרע לשון כף מאזנים הוי, בשנים מולקין ואם שלישי ומכריע המשקל כאחד מהן אי נכל הדבר אי כחצי מה ומאלו כמ (חולין קכז. ע"ש) אי: כל הכרעה שהיא נמקלת כדברי זה ומקלת כדברי זה אינה הכרעה עד שתהא כולה כדברי אחד מהן. דהכרעה לשון שיקול. שמוקל דברי שנים יותר מאחד (מיר נג.). הדרן עלך אור לארבעה עשר

אובלין כל חמש ושורפין בתחלת ששי. ולא יתחיל עד תחלת שנע שהוא אסור מן התורה, לפי שאדם טועה בשעה (לעיל ד:) ואע"פ דכל שעה שנית מלאכותיה שריא, גזר דגזר עלה דילמא טעי ומכור על הכביעית שהיא ששית, אבל אחמישית לא טעי למימר על הכביעית שהיא חמישית ומותר (לעיל יא:). ר' יהודה אומר. טועה אדם יותר מכאן ונריך להמתיק מן הטבירה יותר ולא יאכל מעוף אחרכע ולמעלה (לעיל ד:). ותולין כל חמש. לא אוכלין ולא שורפין, כלומר אין נריך לבדוק, ומאכל היא לבהמתו כל חמש, אבל הוא לא יאכל (שם). דטעי ומכור על שביעית שהיא חמישית, ומיהו לבדוק אינו נריך ומאכל לבהמתו, אבל ששית אף בהנאה אסור, נזירה משום שביעית (לעיל יא:). כל שעה שאוכל מאכיל מיבעי ליה. ומיתר משמע כל שעה שמותר אדם אחר לאכול מאכיל זה האסור לאכול (לעיל יג.). תרומה כל חמש. לאסור לאפקיה קדשים בידים כל זמן שיכול לאוכלן (לעיל יא:). ושורפין בתחלת ששי. דהא ודאי הוא טעי כין שם לשבע (שם).

עין משפט נר מצוה

קלה א מ"י פי"ב מהלי תרומות הלכה ה:
א ב מ"י פ"א מהלכות ממרן הלכה [נון] י סמג לאוין עו טוש"ע א"ח סי' מ"ב
מ"ב ג מ"י פ"ג שם הלכה יא טוש"ע א"ח סי' תמה סעיף ג:
ד מ"י שם פ"ג הלכה יא טוש"ע א"ח סי' תמה ס"ג ופי' תמה סעיף כ:

רבינו חננאל

ודהו שאמר אין הכרעת שלישי מכרעת. ושמועה זו בהגחל זוטא. (ופרקי' [ב]פרק ראשית הגז תניא ר' ישמעאל בר' יוסי אומר משום אביו אבא, שנאמר וארבע צאן תחת השה. תניא אמר רבי אלמלא דבריהם דברי תורה ודברי ברבי דברי קבלה, אנו דברי ברבי שומעין, וכל שכן שדבריהם דברי קבלה ודברי ברבי דברי תורה, והאמר מר אין הכרעת שלישית מכרעת, אמר ר' יוחנן מפי שמועה אמורה מפי תני זכריה ומלאכי. ורבינו האיי ז"ל היה אומר בקבלה כי אינה הכרעה אלא בזמן ששנים חלוקים ואחד מכריע כאחד מהן שנמצאו שנים ואחד מכריע והלכה כרבים. אבל בזמן שאומר חצי דברי זה וחצי דברי זה אין זה מכריע, טעם שלישי הוא. ולפיכך כשאמר ר' ישמעאל בבית תעשה זילוף כב"ה, בשדה תשתפך הכל כב"ש, אמרו לו הכרעה שלישית היא זו ואין הכרעה שלישית מכרעת. ושמועה זו בהגחל זוטא כמות שהיא בזה המקום. (ועוד) אמר ר' יוסי בר חנינא מחלוקת שנפלה לפחות ממאה חולין, דקא פסדי להו לחולין לגמרי, אבל נפלה למאה כמוה חולין דלא קא פסדי להו לחולין, דהא תרומה לדברי הכל עולה באחד ומאה, דברי הכל תרד וחטמא ואל יטמאנה ביד. ותניא נמי הכי, דתניא חבית שנשברה בגת העליונה ותחתיה מאה חולין טמאין, מודה ר' אליעזר לר' יהושע שאם יכול להציל רביעית בטהרה יציל ואם לאו תרד וחטמא ואל יטמאנה ביד. ומקשינן והא ר' יהושע הוא דתני אף יטמא ביד, והוא היה צריך עכשיו להודות לר' אליעזר שלא יטמא ביד, והיכי קתני דר' אליעזר הוא שמודה לר' יהושע. ואמר רב פפא אפיך ואימא מודה ר' יהושע לר' אליעזר. רב הונא בריה דרב יהושע אמר לעולם לא תפיך, דהא בבא להציל רביעית בטהרה בכלי שנבו טמא ותוכו טהור, מהו דתימא גזר ר' אליעזר להציל בכלי שנבו טמא, כי ההיא דתנן

אין הכרעה שלישית מכרעת. פי"ה הוא"ל ולא הזכירו בית שמאי ובית הלל בית ושדה ג"כ טעמא אחריתא הוא ולא משום תקלה ולר"י גרלה לע"ג דטעמא דבית שמאי משום תקלה לא מצינו הכרעה לפי שלא גילו הראשונים דעתן לחלק בין בית לשדה שלא הזכירו בדבריהם אחד בית ואחד שדה וכן פ"ה לעיל ו) גבי ר"ג לאו מכריע הוא והכיא דקולי מטלניות בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טמא דברי ר"מ ר' יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור וחשיב ליה בפ' מרה (שבת לט: ופס) הכרעה שהרי גילו ר' אליעזר ור' יהושע דשייך לחלק בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן והכיא דפ' מלל מברכין (ברכות מג:) דקאמר ב"ש מברכים על הטמן וקאמר ר"ג אני אכריע שמן זכיו לריחו וחכיו לסיכתו הדם לריחו זכיו לסיכתו לא זכיו וקאמר רבי יוחנן הלכה כדברי המכריע לאו משום דמכריע גמור הוא אלא מפרש ונותן טעם לדבריו ותדע דאי מכריע הוא לגמה הולך לפסוק הלכה כמותו הא כבר א"ר יוחנן בפרק מרה הלכה כדברי המכריע וק"ק לפי' זה דהכא מאי איריא הכרעה שלישית שאין הכרעה תיפוק ליה דהכרעת תלמיד לאו הכרעה היא כדאמר בפ' מרה (שבת לט:) אדבי עקיבא ור"מ פי' הכרעת שלישית דור שלישי דהיינו הכרעת תלמיד כדאמר בפ' מרה[ס]).

הדרן עלך אור לארבעה עשר

כל שעה. עבר זמנו אסור בהנאה. ואסור למכור ואם מכר דמיו מותרין דאין תופס את דמיו כדתנן בפ"ב דקדושין (דף ט:) מכרן ויקדש כדמיהן מקודשת:

לימא מתניתין דלא כר' יהודה. [מ]אף לפי המסקנא לא אתיא כר' יהודה אלא הכי קאמר לימא מתני' דלא כר' יהודה אלא כר' מאיר ומסיק דכר' מאיר נמי לא אתי: **ואי** אשמעינן חיה משום דמצנעא לה. ואין עובר משום כל יטמין דכל יטמין נפקא לן מלא ימלא ואין זה מצוי כיון שאין ידוע היכן הוא וכן משמע בפ"ק (דף ו:) דפריך וכי משכחת לה ליבטלה משמע דכל כמה דלא משכחת לא עבר בבל ירלה הק' דשב"א היכי שרי להאכיל לחיה שדרכה להטמין הא תנן בפ"ק (דף ט:) מה שמשייר ימתו בציעגא כדי שלא תטול מולדה בפניו ויהא צריך בדיקה אחריו וכ"ש שאסור ליתן בפניהם ויש לחלק בין חיה לחולדה המגדלים בבתים דהחיה לא מצנעא כולי האי כמו חולדה הטומנת בחורים ובסדקין: **וקאי** עליה בבל ייאה. פי' אם לא ביטלו והוא הדין דהוה מצי למימר דילמא אתי למיכל מיניה:

רבי

ולא אדעתיה. לבטלו[ס]: **קודש.** שיהא הפסח דקסברי מצוה עליו לבערו מן העולם ולא שיהא קיים:

ר'

אין הכרעת שלישית מכרעת אמר ר' יוסי בר' חנינא [א]מחלוקת שנפלה לפחות ממאה סאה חולין טמאין אבל נפלה למאה חולין טמאין דברי הכל תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד תניא נמי הכי חבית שנשברה בגת העליונה ותחתיה מאה חולין טמאין מודה רבי אליעזר לרבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד האי מודה רבי אליעזר מיבעי ליה אמר רבא איפוך רב הונא בריה דרב יהושע אמר לעולם לא תיפוך הכא במאי עסקינן בכלי שתוכו טהור וגבו טמא מהו דתימא ניגזור דילמא נגע גבו בתרומה קמ"ל:

הדרן עלך אור לארבעה עשר

כל שעה [ב]שמותר לאכול מאכיל לבהמה לחיה ולעופות ומוכר לנכרי ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא יסיק בו תנור וכירים [ג]ר' יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה [ד]וחכמים אומרים [ה]אף מפרר וזורה לרוח או מטיל לים: **גמ'** כל שעה שמותר לאכול מאכיל הא כל שעה שאינו מותר לאכול אינו מאכיל לימא מתני' דלא כר' יהודה דאי ר' יהודה הא איכא חמש דאינו אוכל ומאכיל [ו]דתנן ר' מאיר אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש רבי יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש ואלא מאי ר' מאיר היא האי כל שעה [ז]שמותר לאכול מאכיל כל שעה שאוכל מאכיל מיבעי ליה אמר רבה בר עולא מתניתין רבן גמליאל היא [ח]דתנן רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל ארבע תרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש והכי קאמר כל שעה שמותר לאכול כהן בתרומה ישראל מאכיל חולין לבהמה לחיה ולעופות למה לי למיתנא בהמה למה לי למיתנא חיה צריכא דאי תנא בהמה דאי משיירא חזי לה אבל חיה דאי משיירא קמצנעא לה אימא לא ואי תנא חיה משום דאי משיירא מידחת מצנעא אבל בהמה זימנין דמשיירא ולא מסיק אדעתיה וקאי עליה בבל יראה ובבל ימצא אימא לא צריכא עופות ל"ל איידי דתנא בהמה וחיה תנא נמי עופות: ומוכרו לנכרי: פשיטא לאפוקי מהאי תנא [ט]דתניא ב"ש אומרים לא ימכור אדם חמצו לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח וב"ה אומרים [י]כל שעה שמותר לאכול מותר למכור

כלי שנטמא אחוריו במשקה, תוכו ואוגנו ואזנו רידיו שהורין, מהו דתימא גזר ר' אליעזר דלמא אתי למנגע גבו בתרומה ויטמאנה, קמ"ל מודה ר' אליעזר שמציל רביעית בטהרה בכלי שתוכו טהור וגבו טמא, ולא חייש ר' אליעזר דלמא נגע בגבו שהוא טמא ונמצא כאלו מטמא התרומה בידים. הדרן עלך אור לארבעה עשר

כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבהמה ולחיה וכו', מתני' דלא כר' יהודה, דאי ר' יהודה, התנן ר' יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש, והא איכא שעה חמישית שהוא אינו אוכל ומאכיל לבהמה ומותר בהנאתו, אלא מאי ר' מאיר היא, דקתני אוכלין כל חמש, אי הכי כל שעה שאוכלין מאכיל מבעי ליה למתנא, ולא עמדה לא זו ולא זו. ואוקמינן לר"ג דתאני בפרקין קמא, ר"ג אומר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש, והכי קתני כל שעה שכהן מותר לאכול תרומה מאכיל ישראל חולין לבהמה ולחיה כו'. ומוכרו לנכרי פשיטא. כלומר מאחר דקתני ומותר בהנאתו, מוכרו לנכרי למאי אתא. ואוקימנא לאפוקי מהני תנאי. דתניא בסוף פ' יציאות השבת. ב"ש אומרים לא יסיר אדם חמצו לנו אלא אם כן יודע בו שיכלה קודם הפסח, ב"ה אומר כל שעה שמותר לאכול מותר למכור.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com